

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.002.04.2022

Witold Hącia
Powiatowy Lekarz Weterynarii

Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Myśliborzu
ul. Północna 15
74-300 Myślibórz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/088 – Zwalczenie i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń w populacji dzika oraz przenikaniu i rozprzestrzenianiu się tej choroby w stadach świń.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Myśliborzu ¹ , ul. Północna 15, 74-300 Myślibórz.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Witold Hącia, Powiatowy Lekarz Weterynarii ² od 5 marca 2020 r. W okresie od 18 października 2016 r. do 31 grudnia 2019 r. funkcję tę pełnił Ryszard Horbanowicz.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Działania organów Inspekcji Weterynaryjnej, dotyczące zwalczania i przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń w populacji dzika oraz przenikaniu i rozprzestrzenianiu się tej choroby w stadach świń.2. Współpraca organów Inspekcji Weterynaryjnej z wojewodą oraz pozostałymi służbami, inspekcjami i strażami, dotycząca zwalczania i przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń w populacji dzika oraz przenikaniu i rozprzestrzenianiu się tej choroby w stadach świń.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie ⁴ .
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Jarosław Pułka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ//2022 z 12 stycznia 2022 r.,2. Wiesław Kaszak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ//2022 z 12 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 1-2, 6-10)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

PLW prawidłowo podejmował przewidziane prawem działania mające na celu zahamowanie rozprzestrzeniania afrykańskiego pomoru świń u dzików⁶, po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia epizootii. Dochował obowiązków informacyjnych, zawiadamiając bezzwłocznie stosowne organy o nowych przypadkach ASF stwierdzonych na terenie powiatu myśliborskiego⁷. Rzetelnie prowadzono dochodzenia epizootyczne, gromadzono stosowny materiał i dokumentowano niezbędne dane dotyczące kolejnych przypadków epizootii, przekazując próbki do badań laboratoryjnych w celu określenia genotypu wirusa choroby. W celu zapobiegania szerzeniu się ASF Inspektorat przeprowadzał kontrole w zakresie przestrzegania zasad bioasekuracji w gospodarstwach utrzymujących świnię. Jednak kontrole nie zostały przeprowadzone we wszystkich gospodarstwach, a w gospodarstwach, w których stwierdzono naruszenia, rekontrole przeprowadzane były w większości po upływie sześciu i więcej miesięcy od dnia kontroli.

Ponadto, w toku kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

¹ Dalej: PIW lub Inspektorat.

² Dalej: PLW.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

⁴ Dalej: NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: ASF.

⁷ Dalej: powiat.

- nieprzeprowadzeniu kontroli bioasekuracji w 11 gospodarstwach, w których utrzymywano świnie,
- niewystawieniu decyzji administracyjnych w odniesieniu do 46 zbadanych kontroli, w których stwierdzono naruszenie warunków weterynaryjnych,
- braku planu gotowości i zwalczania ASF.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

ASF potwierdzony został po raz pierwszy u dzika w powiecie myśliborskim 25 stycznia 2021 r. (dotyczyło to trzech sztuk dzików padłych w okolicach miejscowości Reczyce w gminie Boleszkowice). Na obszarze właściwości PIW w okresie od 25 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. wystąpiło 28 potwierdzonych przypadków⁸ ASF w populacji dzika. Nie zostały odnotowane natomiast przypadki epizootii w gospodarstwach utrzymujących świnie.

W związku ze stwierdzeniem przypadków choroby w populacji dzika na obszarze przekraczającym obszar jednego powiatu⁹, począwszy od 24 grudnia 2020 r. Wojewoda Zachodniopomorski¹⁰ wydawał rozporządzenia w sprawie zwalczania ASF na terenie województwa zachodniopomorskiego (obejmujące m.in. powiat), określając teren skażony i wprowadzając na nim nakazy i zakazy, o których mowa w art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt¹¹ oraz w §18 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń¹².

Na podstawie badania dokumentacji dla 10 dzików (pięciu padłych oraz pięciu odstrzelonych) ustalono m.in., że PLW:

- podejmował czynności mające na celu zebranie i udokumentowanie danych epizootycznych dotyczących danego przypadku (tj. pozyskiwał informacje od osób, które znalazły lub upolowały dzika, przeprowadzał badanie dzika i pobierał próby); sporządzał dokument dochodzenia epizootycznego zawierający m.in. współrzędne GPS znalezienia martwego lub odstrzelonego dzika, datę zdarzenia, wiek, wagę i płć, stan tuszy, dane dotyczące osoby, która znalazła lub odstrzeliła dzika oraz osoby, która pobierała próbkę do badań;
- prowadził i na bieżąco aktualizował dokumentację epizootyczną, zawierającą dane wnioskujące z §18 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia MRiRW w sprawie zwalczania ASF;
- przeprowadzał badania, zgodnie z instrukcją diagnostyczną, w celu stwierdzenia albo wykluczenia choroby dzików odstrzelonych lub padłych;
- wysyłał pobrane próbki do badań laboratoryjnych w celu określenia genotypu wirusa choroby.

(akta kontroli str. 3, 11-14, 46-92)

PLW od grudnia 2019 r. przekazywał władzom samorządowym oraz rolnikom informacje o zagrożeniu wystąpienia ASF na terenie powiatu. Działania informacyjne o aktualnej sytuacji epizootycznej w powiecie realizowane były poprzez ulotki informacyjne i pisma przekazywane bezpośrednio u rolników / hodowców świń

⁸ Przypadki te obejmowały łącznie 35 dzików.

⁹ W związku ze stwierdzeniem przypadku ASF u dzika w miejscowości Kostrzyn nad Odrą.

¹⁰ Dalej: Wojewoda.

¹¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1421, dalej: uozz.

¹² Dz. U. poz. 754, dalej: rozporządzenie MRiRW w sprawie zwalczania ASF.

podczas kontroli w gospodarstwach, na tablicach ogłoszeń w gminach i stronach internetowych urzędów.

Stosownie do art. 42 ust. 8 uozz, PLW natychmiast informuje wojewódzkiego lekarza weterynarii, w tym w formie elektronicznej, o podejrzeniu lub wystąpieniu choroby zakaźnej zwierząt oraz o czynnościach podjętych w celu wykrycia lub wykluczenia tej choroby. Natomiast zgodnie z art. 51 ust. 4 pkt 1 uozz, powiatowy lekarz weterynarii przekazuje wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii informację o stwierdzeniu choroby zakaźnej zwierząt podlegającej notyfikacji w Unii Europejskiej, niezwłocznie po stwierdzeniu choroby.

Ze wszystkich 28 przypadków dotyczących 35 dzików, u których stwierdzono ASF, PLW każdorazowo informował Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii w Szczecinie¹³ o wystąpieniu choroby. Po otrzymaniu pozytywnego wyniku na ASF w badanych próbkach informacja została przekazana (telefonicznie i przez system ADNS¹⁴) w terminie do trzech dni w 27 przypadkach oraz w terminie czterech dni w jednym przypadku.

W tych samych terminach we wszystkich 28 przypadkach stosownie do art. 51 ust. 5 uozz, PLW przekazał informacje o stwierdzeniu ASF (w wersji pisemnej i elektronicznej) sąsiednim powiatowym lekarzom weterynarii.

(akta kontroli str. 223-228)

W sprawie przekazania informacji w terminie czterech dni PLW wyjaśnił, że: „(...) wynik do PLW w Myśliborzu został przysłany elektronicznie 12.06.2021 r. w sobotę, wpisany do książki korespondencji dopiero w kolejnym dniu roboczym, w poniedziałek 14.06.2021 r. Informacja do zainteresowanych o tym potwierdzeniu zakażenia u dzika została wysłana w dniu 17.06.2021 r. razem z kolejnym potwierdzonym przypadkiem ASF u dzika otrzymanym 15.06.2021 r.”

(akta kontroli str. 3,13)

PLW po stwierdzeniu przypadku ASF u dzika odstrzelonego na terenie sąsiedniego powiatu gryfińskiego (w gminie Mieszkowice), którego tusza została oddana do najbliższej chłodni znajdującej się na terenie powiatu myśliborskiego (w Boleszkowicach), zgodnie z art. 46 uozz przekazał wymagane informacje do ZWLW a dokumentację dzika PLW w Gryfinie.

(akta kontroli str. 19-25)

W latach 2019-2021 PLW, w związku ze zwalczaniem ASF na terenie powiatu wydał na podstawie art. 45 ust. 1 uozz następujące rozporządzenia:

- nr 1/2020 z 23 października 2020 r. w sprawie zwalczania ASF na terenie powiatu myśliborskiego (rozporządzenie było związane ze znalezieniem dzika w miejscowości Kostrzyn nad Odrą (woj. lubuskie), u którego 20 października 2020 r. potwierdzono pozytywny wynik w kierunku ASF). Rozporządzenie zawierało określenie obszaru skażonego oraz wszystkie zakazy i nakazy określone w §18 ust. 2 rozporządzenia MRiRW w sprawie zwalczania ASF. Rozporządzenie zostało uchylone przez PWL 11 lutego 2021 r.;
- nr 2/2020 z 27 października 2020 r. w sprawie poszukiwań padłych dzików na terenie powiatu myśliborskiego – rozporządzenie nakazywało dzierżawcom, zarządcom oraz nadleśniczom nadleśnictw Mieszkowice, Dębno i Różańsko

¹³ Dalej: ZWLW.

¹⁴ System ADNS służy do zgłaszania przypadków chorób zakaźnych zwierząt, wymienionych w dyrektywie Rady 82/894/EWG z 21 grudnia 1982 r. dotyczącej obowiązku notyfikacji chorób zwierząt we Wspólnocie.

przeprowadzenie poszukiwania padłych dzików w siedmiu obwodach łowieckich znajdujących się w ich właściwościach. Poszukiwań należało dokonywać w odstępach dwutygodniowych. W zarządzeniu określono również nakaz niezwłocznego informowania PLW w celu przeprowadzenia badań jak i utylizacji zwłok;

- 3/2020 z 27 października 2020 r. w sprawie zakazu wykonywania polowań na terenie powiatu myśliborskiego (w związku z potwierdzeniem ASF u dzika znalezionego w miejscowości Kostrzyn nad Odrą został wyznaczony obszar objęty zakazem polowań na wszelką zwierzynę łowną). Zarządzenie zostało uchylone przez PLW 8 stycznia 2021 r.

(akta kontroli str. 26-45)

W sprawie uchylecia rozporządzeń PLW wyjaśnił, że: „ (...) Wojewoda Zachodniopomorski wydał rozporządzenie 14/2020 z 24.12.2020 o zwalczaniu asf na terenie województwa (...). Podstawą do uchylecia aktu prawnego jest osiągnięcie zakładanego celu lub ustąpienie zagrożenia (...). Zagrożenie powodowane przez afrykański pomór świń nie minęło. Wg oceny PLW nie mogą funkcjonować na tym samym obszarze 2 akty prawne rozstrzygające w tym samym zakresie, dlatego PLW uchylił rozporządzenie własne.

(akta kontroli str. 3-4, 15)

W kontrolowanym okresie PLW nie dokonywał grodzeń terenów skażonych. PLW wyjaśnił, że grodzenia na terenie powiatu wykonywały Lasy Państwowe, zgodnie z zarządzeniem Wojewody (nr 11/2020 z 29.10.2020 r. i 15/2020 z 30.12.2020 r.), które miały na celu zablokowanie rozwijania się ASF na terenie między granicą państwa a linią kolejową Nadodrzanki, w biegu której budowano ogrodzenia. Ogrodzenie połączono od południa z ogrodzeniem wykonanym w województwie lubuskim, które miało zabezpieczać przed przeniesieniem choroby z terenu województwa lubuskiego.

(akta kontroli str. 14-15)

W okresie objętym kontrolą PLW nie nakazywał dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich w rozporządzeniach własnych wykonywania odstrzału sanitarnego dzików. W województwie zachodniopomorskim odstrzał sanitarny prowadzony był (od 2020 r.) na podstawie rozporządzeń Wojewody.

(akta kontroli str. 15)

W związku ze stwierdzeniem przypadku ASF u dzika w miejscowości Kostrzyn nad Odrą (powiat gorzowski) i określeniem obszaru skażonego PLW w Myśliborzu zakazał:

- zarządzeniem nr 1/2020 z 23 października 2020 r. prowadzenia polowań zbiorowych w obwodzie 291 (obszar skażony). Zarządzenie zostało uchylone 11 lutego 2021 r.;
- zarządzeniem nr 3/2020 z 27 października 2020 r. wykonywania polowań na wszelką zwierzynę łowną w obwodach 290, 291, 286 i 289. Zarządzenie zostało uchylone 8 stycznia 2021 r.

(akta kontroli str. 26-42)

Na podstawie badania dokumentacji dla 10 dzików (pięciu padłych oraz pięciu odstrzelonych) ustalono, że PLW:

- każdy odstrzelony dzik był niezwłocznie dostarczany wraz ze wszystkimi częściami ciała, w tym z narządami wewnętrznymi do Punktu Przetrzymania Tusz, tj.

- chłodni (na terenie właściwości PLW znajdowało się 16 chłodni w 10 lokalizacjach¹⁵);
- dziki odstrzelone w strefach zwalczania ASF były dostarczane do chłodni w całości;
 - z każdego dzika padłego (w tym ze zwłok dzików ulegających autolizacji i dzików zabitych w wypadkach komunikacyjnych) oraz odstrzelonego i dostarczonego do chłodni zostały pobrane próbki do badań w kierunku ASF;
 - odstrzelone dziki były znakowane (tusze i patrochy) znakami weterynaryjnymi zawierającymi kod województwa, powiatu, kolejny numer oraz numer obwodu łowieckiego.

(akta kontroli str. 46-92)

W powiecie myśliborskim w latach 2019-2021 Wojewoda zarządził odstrzał sanitarny 3 489 dzików (1 787 w 2020 r. i 1 702 w 2021 r.), z czego zabito w tym okresie odpowiednio 1 497 i 1 248 dzików.

PLW na bieżąco weryfikował liczbę odstrzelonych dzików z liczbą tusz dzików znajdujących się w miejscach ich czasowego przetrzymywania (chłodnie). Badanie dzików z terenu powiatu w kierunku ASF rozpoczęto w październiku 2020 r. przy czym tylko część powiatu została włączona do obszarów zagrożonych wystąpieniem ASF (obszar czerwony, obszar żółty). W 2020 r. przebadano w kierunku ASF 145 dzików dostarczonych do chłodni sanitarnych. W dniu 17 sierpnia 2021 r. cały teren powiatu znalazł się w obszarach zagrożonych wystąpieniem ASF. W 2021 r. w kierunku ASF zbadano 1 304 sztuki dzików.

(akta kontroli str. 217-222)

PLW pełnił nadzór nad przestrzeganiem rygorów postępowania z tuszą dzików odstrzelonych na obszarach ustanowionych, w związku z występowaniem ASF, stosownie do regulacji zawartych w rozporządzeniu MRiRW z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń¹⁶. Zgodnie z §12 ust. 2 i ust. 3 tego rozporządzenia, dziki odstrzelone na obszarach objętych ograniczeniami I, obszarach objętych ograniczeniami II i obszarach objętych ograniczeniami III były niezwłocznie dostarczane wraz ze wszystkimi częściami ciała, w tym z narządami wewnętrznymi, do położonych na tym samym obszarze punktów nadzorowanych przez organy Inspekcji Weterynaryjnej, w których mogą być przechowywane tusze lub skóry dzików. Ww. tusze, wszystkie części ciała oraz skóry dzików opuszczały punkty wyłącznie po uzyskaniu ujemnego wyniku badania laboratoryjnego w kierunku afrykańskiego pomoru świń.

Stosownie do §16 tego rozporządzenia PLW pobierał próbki do badań w kierunku ASF z każdego dzika padłego lub odstrzelonego na obszarach objętych ograniczeniami.

(akta kontroli str. 217-222, 223-228)

W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2021 r. w związku z ASF u dzików na terenie powiatu wydatkowano łącznie 1 894 541,34 zł, z czego 1 739 141,34 zł w rozdz. 01022 oraz 155 400,00 zł w rozdz. 01034.

W poszczególnych latach wydatkowano:

- w 2019 r. 25 110,02 zł w rozdz. 01022. Większość wydatków stanowiły koszty badania próbek PCR i ich transportu (21 540 zł), zakupu worków i plomb do

¹⁵ Na koniec 2020 r. – 7 chłodni w 5 lokalizacjach; na koniec 2021 r. – 16 chłodni.

¹⁶ Dz. U. poz. 1485.

- zabezpieczania próbek do badań PCR (2 646,26 zł), wynagrodzenia za umowy zlecenia (905,31 zł),
- w 2020 r. 1 074 102,45 zł z czego 918 702,45 zł w rozdz. 01022 i 155 400,00 zł w rozdz. 01034. Większość wydatków stanowiły koszty odstrzału sanitarnego dzików (907 199,40 zł); zakupu plomb, probówek, znaków do zabezpieczania próbek do badań PCR (3 347,59 zł), usługi lecznicy dla zwierząt za bioasekurację (2 402,45 zł), usługi transportowe (766,09 zł), utylizacja odpadów medycznych - zwłok dzików (1 134,00 zł), wynagrodzenie za umowy zlecenia (3 174,14 zł); wydatki majątkowe – chłodnie do przetrzymywania odstrzelonych dzików (155 400,00 zł);
 - w 2021 r. 795 328,87 zł w rozdz. 01022. Większość wydatków stanowiły koszty odstrzału sanitarnego dzików (766 798,46 zł); zakupu plomb, probówek, znaków do zabezpieczania próbek do badań PCR (3 289,38 zł), utylizację odpadów medycznych (10 678,28 zł), transport prób do badania na ASF (3 696,38 zł), wynagrodzenie za umowy zlecenia (7 263,31 zł).
- (akta kontroli str. 100-101, 121-134, 135-137, 160-162, 169-184, 185-186, 199-216)

W 2019 r. łączne wydatki PIW wyniosły 993 611,62 zł (tj. 99,1% planu po zmianach), z tego w dziale 010 *Rolnictwo i łowiectwo*, w rozdziale 01022 *Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego* zrealizowano wydatki w wysokości 71 882,24 zł (tj. 98,5% planu po zmianach), a w rozdziale 01034 *Powiatowe inspektoraty weterynarii* w kwocie 921 729,38 zł (tj. 99,2% planu po zmianach). W ramach wydatków poniesionych w 2019 r. w rozdziale 01022 – 25 110,02 zł (34,9%) wydatków w tym rozdziale przeznaczona została na wydatki związane ze zwalczaniem i przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się ASF w powiecie.

(akta kontroli str.121-124)

W 2020 r. łączne wydatki PIW wyniosły 5 176 852,45 zł (tj. 98,9% planu po zmianach), z tego w dziale 010, w rozdziale 01022 zrealizowano wydatki w wysokości 4 074 255,21 zł (tj. 99,0% planu po zmianach), a w rozdziale 01034 w kwocie 1 102 597,24 zł (tj. 98,8% planu po zmianach). W ramach wydatków poniesionych w 2020 r. w rozdziale 01022 – 918 702,45 zł (22,5% wydatków w tym rozdziale) oraz w rozdz. 01034 – 155 400,00 zł (14,1% wydatków w tym rozdziale) przeznaczona została na wydatki związane ze zwalczaniem i przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się ASF w powiecie.

(akta kontroli str. 170-173)

W 2021 r. łączne wydatki PIW wyniosły 4 012 059,59 zł (tj. 99,6% planu po zmianach), z tego w dziale 010, rozdz. 01022 - 2 873 563,49 zł (tj. 99,6% planu po zmianach), zaś w rozdz. 01034 – 1 138 496,10 zł (tj. 99,7% planu po zmianach). W ramach wydatków poniesionych w 2021 r. w rozdz. 01022 – 795 328,87 zł (tj. 27,7% wydatków w tym rozdziale) stanowiły wydatki na zwalczanie i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się ASF w powiecie.

(akta kontroli str. 202-205)

W planie finansowym PIW na 2019 r. w rozdziale 01022 przewidziano kwotę 21 000 zł. Plan wydatków w tym rozdziale był kilkakrotnie zmieniany. Środki pochodziły z rezerwy celowej budżetu państwa (cz. 85/32, pozycja 12). Wydatki w planie finansowym PIW w rozdz. 01022 zostały zwiększone zarządzeniami

ZWLW¹⁷ o łączną kwotę 20 000 zł z tego w § 4000 (9 000 zł), § 4170 (8 000 zł), 4230 (3 000 zł).

Ponadto plan finansowy w 2019 r. został zmieniony zarządzeniami ZWLW¹⁸ poprzez przesunięcia środków w tym rozdziale dla PIW w Myśliborzu o kwotę 32 000 zł (§4000 – 29 000 zł i §4170 – 3 000 zł).

(akta kontroli str. 100-111)

W planie finansowym PIW na 2020 r. w rozdziale 01022 przewidziano kwotę 21 000 zł. Plan wydatków w tym rozdziale był kilkakrotnie zmieniany. Środki pochodziły z rezerwy celowej budżetu państwa (cz. 85/32, pozycja 12).

Wydatki w planie finansowym PIW zostały zwiększone zarządzeniami ZWLW¹⁹ o łączną kwotę 969 660 zł, z tego w rozdz. 01022 - 814 260 zł (w § 4000 - 795 060 zł, w §4170 - 18 000 zł, w §4230 - 1 200 zł) i w rozdz. 01034 o kwotę 155 400 zł w (§6060).

Zarządzeniami ZWLW²⁰ dokonano przesunięć w paragrafach na kwotę 117 379,85 zł (przesunięcie z §4000 na §4170 kwoty 1 439,85 oraz z §4600 na §4000 kwoty 115 940 zł).

Ponadto plan finansowy w 2020 r. został zmieniony zarządzeniami ZWLW²¹ poprzez przesunięcia środków dla PIW w Myśliborzu o kwotę 58 000 zł (§4000 – 55 000 zł i §4170 – 3 000 zł) oraz zmniejszeniem wydatków PIW w Myśliborzu zarządzeniami ZWLW²² o kwotę 40 000 zł (§4000).

(akta kontroli str. 135-146, 163)

W planie finansowym PIW na 2021 r. w rozdziale 01022 przewidziano kwotę 21 000 zł. Plan wydatków w tym rozdziale był kilkakrotnie zmieniany. Środki pochodziły z rezerwy celowej budżetu państwa (cz. 85/32, poz. 12).

Wydatki w planie finansowym PIW w rozdz. 01022 zostały zwiększone zarządzeniami ZWLW²³ o łączną kwotę 2 563 032 zł w tym §4000 (1 064 132 zł), §4170 (27 000 zł), 4230 (12 000 zł), §4600 (1 459 900 zł) oraz dokonano przesunięć w paragrafach zarządzeniem ZWLW²⁴ na kwotę 65 520 zł (przesunięcie z §4600 na §4000).

Ponadto plan finansowy w 2021 r. został zmieniony zarządzeniem ZWLW²⁵. Kwota wydatków w rozdz. 01022 po zmianach wynosiła 443 000 zł. Zarządzeniem ZWLW²⁶ dokonano przesunięcia w paragrafach na kwotę 120 000 zł (z §4000 na §6060 kwota 100 000 zł i §4000 kwota 20 000 zł).

PIW w badanym okresie nie dokonywał wydatków ponad plan finansowy.

(akta kontroli str. 185-193)

Stosownie do art. 54 ust. 1 uozz, powiatowi lekarze weterynarii, w zakresie swojej właściwości, przygotowują i aktualizują plany gotowości zwalczania poszczególnych

¹⁷ Nr E.110.1.32.2019 z 30 kwietnia 2019 r., nr E.110.1.53.2019 z 29 lipca 2019 r., nr E.110.1.64.2019 z 3 października 2019 r.

¹⁸ nr E.110.1.76.2019 z 21 listopada 2019 r., nr E.110.1.77.2019 z 21 listopada 2019 r. E.110.1.81.2019 z 21 listopada 2019 r., nr E.110.1.91.2019 z 10 grudnia 2019 r.

¹⁹ Nr E.110.1.14.2020 z 26 marca 2020 r., nr E.110.1.100.2020 z 25 listopada 2020 r., ZWLW nr E.110.1.10.2020 z 26 marca 2020 r.

²⁰ nr E.110.1.81.2020 z 27 października 2020 r., nr E.110.1.91.2020 z 18 listopada 2020 r.

²¹ nr E.110.1.109.2020 z 8 grudnia 2020 r., nr E.110.1.141.2020 z 29 grudnia 2020 r., nr E.110.1.144.2020 z 30 grudnia 2020 r.

²² nr E.110.1.29.2020 z 3 czerwca 2020 r., nr E.110.1.38.2020 z 25 lipca 2020 r.

²³ Nr E.110.1.10.2021 z 11 marca 2021 r., nr E.110.1.12.2021 z 31 marca 2021 r., nr E.110.1.33.2021 z 22 lipca 2021 r., nr E.110.1.48.2021 z 12 października 2021 r.

²⁴ nr E.110.1.35.2021 z 29 lipca 2021 r.,

²⁵ nr E.110.1.55.2021 z 29 października 2021 r.

²⁶ nr E.110.1.91.2021 z 10 grudnia 2021 r.

chorób zakaźnych zwierząt. PIW nie dysponował w badanym okresie planem gotowości zwalczania ASF.

(akta kontroli str. 332)

W badanych latach PIW przeprowadził łącznie 267 kontroli w gospodarstwach utrzymujących trzodę chlewną, których elementem było sprawdzenie przestrzegania zasad bioasekuracji przed przeniknięciem ASF ze środowiska naturalnego. Liczba kontroli gospodarstw hodowców świń w poszczególnych latach wynosiła odpowiednio 126, 74 i 67.

W 2019 r. w wyniku kontroli PIW stwierdził naruszenia w 58 gospodarstwach (46,0% przeprowadzonych kontroli), w 2020 r. w 39 gospodarstwach (52,7% kontroli), w 2021 r. w 46 gospodarstwach (68,6% kontroli). Łącznie w badanych latach stwierdzono naruszenia w 143 gospodarstwach.

(akta kontroli str. 233-235)

W wyniku kontroli i stwierdzeniu naruszeń w gospodarstwach PLW wydał łącznie w badanym okresie 41 decyzji o usunięciu uchybień i nieprawidłowości, z tego w 2020 r. trzy decyzje o zabiciu lub uboju zwierząt. Decyzje wydano stosownie do art. 48b ust. 1-3 uozz.

Analiza 60 kontroli bioasekuracji (po 30 dla każdego roku 2020 i 2021), w których stwierdzono uchybienia warunków weterynaryjnych wykazała, że dla 46 kontroli gospodarstw trzody chlewnej, PLW nie wydał decyzji administracyjnej pomimo, że uchybienia dotyczyły przepisów z art. 8 ust. 1 oraz art. 48b ust. 1-3 uozz.

Do najczęstszych przyczyn naruszeń ujawnianych w toku kontroli należały kwestie związane z:

- brakiem wyłożenia mat dezynfekcyjnych / zainstalowania niecek dezynfekcyjnych przed wejściami do gospodarstwa, w którym są utrzymywane świny, oraz wyjściami i wyjazdami z gospodarstwa,
- brakiem w gospodarstwie dokumentacji weterynaryjnej dotyczącej przebiegu leczenia i przeprowadzanych zabiegów weterynaryjnych oraz dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt,
- niedopełnieniem obowiązku sporządzenia i złożenia w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa²⁷ spisu świń w ustawowym terminie, brakiem przestrzegania terminowości zgłaszania do ARiMR zdarzeń dot. świń,
- brakiem tablic „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta,
- niestosowaniem przez osoby wykonujące czynności związane z obsługą świń środków higieny (mycie i odkażanie rąk, odkażanie obuwia),
- brakiem spisu posiadanych świń (z podziałem na grupy technologiczne),
- brakiem zabezpieczenia budynku, w którym utrzymywane są świny, przed dostępem zwierząt wolnożyjących i domowych oraz brakiem zabezpieczenia paszy dla świń przed dostępem zwierząt wolnożyjących,
- brakiem prowadzenia rejestru środków transportu / wejść na teren gospodarstwa,
- brakiem programu monitorowania gryzoni, brakiem planu bioasekuracji, brakiem ogrodzenia gospodarstwa.

(akta kontroli str. 236-267)

PLW w 2019 r. wydał 31 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych podczas kontroli bioasekuracji nieprawidłowości. W 2020 r. wydał pięć takich decyzji oraz trzy nakazy (decyzje) likwidacji stada. W 2021 r. wydał dwie decyzje usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

²⁷ Dalej: ARiMR.

Rekontrole wykonania zaleceń z decyzji przeprowadzono we wszystkich gospodarstwach, w których stwierdzono nieprawidłowości oraz w trzech, w których nakazano likwidację stada.

Terminowość przeprowadzanych rekontroli do wykonania decyzji przedstawiała się następująco:

- decyzje z 2019 r. (31 kontroli) – termin wykonania został określony przez PLW na siedem i/lub 60 dni (w zależności od rodzaju nieprawidłowości). Decyzje zostały wydane w okresie od września do grudnia 2019 r. Rekontrole wykonania zaleceń z decyzji w 28 przypadkach zostały przeprowadzone w okresie powyżej sześciu miesięcy do roku od daty wystawienia decyzji, w jednym przypadku powyżej roku, w jednym przypadku rekontrola przeprowadzona została po siedmiu dniach i w jednym po 2,5 miesiąca od daty wystawienia decyzji.
- decyzje z 2020 r. (8 kontroli) – termin wykonania został określony przez PLW na siedem dni. W czterech przypadkach rekontrolę przeprowadzono w terminie powyżej trzech miesięcy od wystawienia decyzji, w dwóch do jednego miesiąca oraz w dwóch powyżej sześciu miesięcy od daty wystawienia decyzji;
- decyzje z 2021 r. (2) – termin wykonania został określony na 7 dni. Rekontrola odbyła się w terminie do jednego miesiąca od daty wystawienia decyzji.

(akta kontroli str. 233-235, 236-267, 334-378)

PLW wyjaśnił w kwestii opóźnień w rekontroli gospodarstw w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania zasad bioasekuracji, że miały one złożony charakter i wynikały z tego, że:

- obsada kadrowa inspektoratu od roku 2019 jest niepełna, co skutkuje zwiększeniem ilości zadań dla każdego z członków zespołu. Po rozwiązaniu stosunku pracy przez 2 pracowników merytorycznych wakują 2 stanowiska. PLW w Myśliborzu podejmował różne działania w celu pozyskania nowych pracowników np: ogłoszenia w Biuletynie Służby Cywilnej, drogą kontaktów osobistych swoich i pracowników PIW. Niestety nie udało się pozyskać osoby, która posiadałaby wymagane kwalifikacje.

Sytuację dodatkowo pogarszała absencja pracowników inspektoratu spowodowana zachorowaniami pracowników, sprawowaniem opieki nad małoletnimi dziećmi w okresie choroby czy okresie zawieszenia zajęć szkolnych, zamknięcia przedszkoli ze względu na obostrzenia Covid 19.

- w styczniu 2020 i styczniu 2021 r. roku na terenie powiatu myśliborskiego, doszło do zachorowania drobiu na wysoce zjadliwą grypę ptaków (HPAI) w 2 dużych gospodarstwach. Skutkiem tego gwałtownie wzrosła ilość i zakres działań związanych bezpośrednio ze zwalczaniem tej choroby w ogniskach, okręgach zapowietrzonych i zagrożonych chorobą a następnie sprawozdawczością w tym zakresie, w dużej mierze związanej z wnioskowaniem do UE o refundację środków finansowych wydatkowanych na zwalczenie tej choroby.
- w związku z wystąpieniem Covid 19 w 2020 r. Główny Lekarz Weterynarii pismem GIWbż 501.12.3.2020 z 13 marca 2020 r. wydał rekomendacje co do wstrzymania lub znacznego ograniczenia wszelkich kontroli, jeśli te kontrole mogą być zrealizowane w późniejszym terminie bez zagrożenia dla zdrowia publicznego oraz zwalczania chorób zwierząt. Dodatkowo rolnicy w większości osoby starsze nie wyrażali zgody na przeprowadzenie kontroli w gospodarstwie z obawy o możliwość zarażenia się Covid 19 od inspektorów weterynaryjnych z racji ich kontaktów z wieloma osobami.

(akta kontroli str. 331-333)

W trzech przypadkach nakaz likwidacji stada spowodowany był niedopełnieniem przez posiadaczy świń wymogów bioasekuracji m.in. w zakresie:

- zabezpieczenia budynku, w którym były utrzymywane świnie, przed dostępem zwierząt wolno żyjących oraz domowych,
- wypełniania obowiązku spisu świń z podziałem na prosięta, warchlaki, tuczniaki, lochy, loszki, knury i knurki oraz bieżące aktualizowanie tego spisu,
- stosowania obowiązku przez osoby wykonujące czynności związane z obsługą świń, przed rozpoczęciem tych czynności, środków higieny niezbędnych do ograniczenia ryzyka szerzenia się afrykańskiego pomoru świń, w tym mycia i odkażania rąk oraz czyszczenia i odkażania obuwia oraz obowiązku bieżącego oczyszczania i odkażania narzędzi oraz sprzętu wykorzystywanego do obsługi świń,
- utrzymywania świń we właściwych pomieszczeniach,
- karmienia świń paszą zabezpieczoną przed dostępem zwierząt wolno żyjących,
- wyłożenia mat dezynfekcyjnych przed wjazdem go gospodarstwa,
- dostatecznego stosowania środków higieny i odkażania narzędzi,
- wdrożenia programu monitorowania występowania gryzoni.

(akta kontroli str. 268-277)

PLW nie przeprowadził w 2020 r. i 2021 r. kontroli bioasekuracji oraz stanu zdrowia świń odpowiednio: w czterech i siedmiu gospodarstwach, w których hodowane były świnie.

(akta kontroli str. 458-462)

W PIW prowadzono rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, związaną z utrzymywaniem świń w gospodarstwach. Ewidencja prowadzona była w systemie Vetlink (stosowne dane zawarte zostały w modułach dostępu do ewidencji stad trzody chlewnej – źródłem danych był SIRZ – system identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz w module rejestru podmiotów nadzorowanych.

Zakres danych jakie zawierał rejestr wynikał z art. 11 ust. 2 uozz oraz §2 rozporządzenia MRiRW z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną na podstawie przepisów o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt²⁸. Rejestr prowadzony był w formie elektronicznej, według wzoru, który stanowi załącznik do rozporządzenia. Rejestr za lata 2019 - 2021 prowadzony był przez PIW na obowiązującym wzorze.

(akta kontroli str. 280-281)

Dane w rejestrze uaktualniane były przez PLW po otrzymaniu z biura powiatowego ARiMR informacji o stadach świń, przynajmniej raz w roku oraz każdorazowo na zapytanie²⁹. Według stanu na 17 grudnia 2019 r. w rejestrze PIW wykazanych było 126 gospodarstw zarejestrowanych jako hodowcy świń, z tego w 43 przypadkach stwierdzono brak świń w siedzibie. Według stanu na 28 grudnia 2021 r. liczba takich gospodarstw w rejestrze wynosiła 67, z tego w 11 przypadkach stwierdzono brak świń w siedzibie.

(akta kontroli str. 457-465)

PLW uaktualniał rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną związaną z utrzymywaniem świń w gospodarstwach po otrzymaniu informacji z ARiMR o stadach świń. Przekazywanie informacji w powyższym zakresie odbywało się na podstawie porozumienia o współpracy Agencji oraz organów

²⁸ Dz. U. poz. 818.

²⁹ Według danych uzyskanych od ARMiR²⁹ w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, liczba stad trzody chlewnej według stanu na 31 grudnia 2019 r., 31 grudnia 2020 r. i 31 grudnia 2022 r. wynosiła odpowiednio: 102, 71 i 63 stada.

Inspekcji Weterynaryjnej, zawartego pomiędzy Prezesem ARiMR a Głównym Lekarzem Weterynarii³⁰.

(akta kontroli str. 412-432, 433-456)

Działania w zakresie współpracy PLW w badanych latach z innymi instytucjami (organami) i podmiotami w zakresie przeciwdziałania i zwalczania ASF dotyczyły:

a) gmin z terenu powiatu myśliborskiego:

- akcje informacyjne, dystrybucja ulotek, ogłoszenia na stronach internetowych dotyczące ASF,
- usuwanie zwłok padłych dzików z obszarów gmin,
- organizacja szkoleń dla rolników oraz dla przedstawicieli kół łowieckich i przedstawicieli nadleśnictw z terenu powiatu,
- współudział gmin w organizacji przeszukiwań lasów w poszukiwaniu zwłok dzików,
- udostępnianie świetlic na miejsca zbiórki grup przeszukujących, zapewnienie posiłków dla wojska, myśliwych i leśników,
- oznakowanie terenu (oznakowanie stref skażonych);

b) Starostwa Powiatowego w Myśliborzu:

- narady w ramach powiatowego zespołu zarządzania kryzysowego,
- apel o umieszczenie pisma PLW³¹ na tablicach informacyjnych we wszystkich sołectwach, kierowanego głównie do hodowców trzody chlewnej dotyczącego konieczności zabezpieczenia hodowli przed wtargnięciem choroby ASF,
- akcje informacyjne (ulotki, ogłoszenia na stronie internetowej dotyczące ASF);

c) hodowców trzody chlewnej:

- informacje m.in. o konieczności dezynfekowania sprzętu służącego do prac polowych (możliwość przenoszenia na tym sprzęcie choroby ASF), informacje o dużych ilościach padłych dzików po stronie niemieckiej i konieczności zabezpieczenia gospodarstw w strefie przygranicznej,
- akcja ulotkowa w sołectwach – apel do hodowców i mieszkańców;

d) nadleśnictw i kół łowieckich:

- nakaz poszukiwania padłych dzików na terenach obwodów łowieckich,
- bieżąca wymiana informacji o przypadkach ASF i zmianach ustawodawstwa,
- współudział w organizacji przeszukiwań lasów w poszukiwaniu zwłok dzików,
- usuwanie zwłok padłych dzików,
- odstrzał sanitarny realizowany zgodnie z aktami prawa miejscowego,
- pobierania próbek do badań w kierunku ASF od dzików odstrzelonych bez objawów ASF,
- odstrzał dzików z objawami choroby i usuwanie zwłok tych dzików;

e) Koła Łowieckie działające na terenie powiatu myśliborskiego:

- wspólna organizacja szkoleń przeprowadzonych przez PLW,
- informowanie kół o postępowaniu z zabitymi dzikami w strefach objętych zwalczaniem ASF,
- współdziałanie przy wyborze lokalizacji chłodni i miejsc przechowywania tusz;

e) inne:

- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad – zabezpieczenia przed migracją dzików w pasie drogi krajowej S3,
- zarządy dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich oraz Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad - zgłaszanie do PIW padłych dzików, pozostających w pasie drogowym (wypadki komunikacyjne),

³⁰ Porozumienie z 13 lipca 2017 r., aneksowane 22 listopada 2018 r. oraz Porozumienie z 22 stycznia 2021 r.

³¹ PIW.ZZZ asf prof.1

- Komenda Powiatowa Policji w Myśliborzu - bieżąca wymiana informacji o padłych dzikach i nadzór pracowników KPP nad znalezionymi zwłokami dzików pochodzących ze zdarzeń drogowych do czasu pobrania próbek i usunięcia zwłok,
- Biuro Powiatowe ARiMR dla powiatu z siedzibą w Dębnie - wymiana informacji o stadach świń poddanych kontroli, zawieszonych i wykreślonych z ewidencji ARiMR,
- Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach - współpraca w akcjach informacyjnych w zakresie ASF,
- przekazanie informacji o filmie szkoleniowym dla myśliwych w zakresie zwalczania ASF, który szczegółowo przedstawiał zasady obowiązujące w każdej ze stref zwalczania ASF oraz wynikające z tego sposoby postępowania z tuszami dzików. Film pokazywał praktyczne strony poprawnej bioasekuracji na polowaniu³². Szkolenia myśliwych teoretyczne i praktyczne przeprowadzono podczas polowań zbiorowych w kołach łowieckich Szarak Barlinek, Dublet Szczecin, Jeleń Dębno, Grzywacz Halinów, Diana Myślibórz. Szkolenie członków koła Szarak Barlinek przeprowadzono podczas walnego zgromadzenia członków koła. Szkolenia te były prowadzone w dni wolne od pracy przez PLW i zastępcę, kosztem czasu wolnego przy wykorzystaniu prywatnych środków transportu. Dlatego koszt działań szkoleniowych ograniczył się do to kosztu ulotek informacyjnych otrzymanych z Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii w Szczecinie³³.

Współpraca z Wojewodą realizowana była przede wszystkim pośrednio poprzez działania na rzecz WIW, który na bieżąco współdziałał z Wojewodą.

(akta kontroli str. 282-330, 379-389)

W analizowanym okresie PLW prowadził w różnych formach działalność informacyjną dotyczącą zagrożeń wynikających z ASF. Jej adresatami byli przede wszystkim mieszkańcy powiatu, myśliwi oraz hodowcy trzody chlewnej. Działalność informacyjna polegała m.in. na:

- udostępnianiu ulotek wśród mieszkańców powiatu oraz zamieszczaniu na stronach internetowych informacji o afrykańskim pomorze świń, wyznaczonych strefach, zasadach przemieszczania zwierząt w strefach, zasadach bioasekuracji oraz zasadach uboju zwierząt na użytek własny, a także zasadach postępowania w przypadku znalezienia padłego dzika;
- rozpowszechnianiu wiedzy o ASF za pośrednictwem poszczególnych urzędów gmin, wśród myśliwych i hodowców trzody chlewnej;
- prowadzeniu – we współpracy z Zachodniopomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach oraz urzędami gmin – szkoleń dla hodowców trzody chlewnej i myśliwych, w zakresie bioasekuracji;
- prowadzeniu szkoleń adresowanych do myśliwych dotyczących zasad pobierania próbek do badań laboratoryjnych, zasad bioasekuracji w łowisku, w trakcie polowań, transportu oraz przechowywania tusz dzika;
- przekazywaniu informacji dotyczących ASF na spotkaniach organizowanych przez poszczególne koła łowieckie, a także bieżącą wymianą informacji o aktualnej sytuacji epizootycznej w powiecie.

(akta kontroli str. 390-411)

Ponadto PLW wyjaśnił: Wojewódzkie Centra Zarządzania Kryzysowego zgodnie z zapisami Programu zwalczania ASF w 2021 r. były odpowiedzialne za organizację przeszukiwań terenów mających na celu odnalezienie zwłok padłych dzików. Ze składanych deklaracji wynikało, że przeszukiwania będą wykonywane przez wojsko.

³² <https://www.youtube.com/watch?v=vsejFXKEZLQ>

³³ Dalej: WIW.

Jednak sytuacja epidemiczna spowodowana przez COVID 19 uniemożliwiła uruchomienie sił wojska, które było wykorzystywane przy zwalczaniu COVID. Przeszukiwania były prowadzone siłami myśliwych - dzierżawców obwodów łowiecki i przedstawicielami lokalnych Nadleśnictw w ramach realizacji nakazów rozporządzenia nr 2/2020 w sprawie poszukiwań padłych dzików na terenie powiatu myśliborskiego. Zachodniopomorski Wojewódzki Lekarz Weterynarii był na bieżąco informowany o wynikach poszukiwań w formie raportów z przeszukiwań. Był ogniwem łączącym WCZK i PLW.(...).

(akta kontroli str. 472-473)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w powyższym zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. PIW nie dysponował w badanym okresie planem gotowości zwalczania ASF.

Powiatowi lekarze weterynarii stosownie do art. 54 ust. 1 uozz, w zakresie swojej właściwości, przygotowują i aktualizują plany gotowości zwalczania poszczególnych chorób zakaźnych zwierząt.

PLW wyjaśnił: *W momencie obejmowania funkcji PLW w Myśliborzu odnalazłem plany zwalczania innych chorób, nie było wśród nich planu gotowości zwalczania asf. W wyniku niedopatrzenia spowodowanego nadmiarem zadań związanych z brakami kadrowymi, pandemią Covid 19, zwalczaniem chorób zakaźnych: grypy ptaków i asf u dzików, nie wytworzenia takiego planu PLW w Myśliborzu posiadał autorską wersję „Procedury na wypadek wystąpienia ptasiej grypy i afrykańskiego pomoru świń w powiecie myśliborskim” której to stosowanie wraz z przepisami rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi:*

- *w sprawie wprowadzenia na terytorium Polski „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie*
- *z 6 maja 2015 w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń (Dz.U 2015 r. poz. 754);*
- *z 10 sierpnia 2021 w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz.U. 2021 r. poz. 1485)*
- *pozwoлиło na skuteczne zwalczanie afrykańskiego pomoru świń u dzików na terenie powiatu myśliborskiego.*

Nadmieniam, że wg przekazanych informacji Główny Lekarz Weterynarii w związku ze zmianą przepisów kończy prace nad nową aktualizacją planu gotowości zwalczania ASF. Po opublikowaniu nowej wersji planu gotowości będzie ona stosowana w PLW w Myśliborzu.

(akta kontroli str. 231-232)

2. Wbrew postanowieniom Programu³⁴ Inspektorat nie przeprowadził w 2020 r. i 2021 r. kontroli bioasekuracji i stanu zdrowia świń odpowiednio: w czterech³⁵ i siedmiu³⁶ gospodarstwach, w których hodowane były świnię.

³⁴ Program przyjęty: rozporządzeniem MRiRW z dnia 12 lutego 2020 r. w sprawie wprowadzenia w 2020 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej "Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie" (Dz.U. poz. 290) oraz rozporządzeniem MRiRW z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie wprowadzenia w 2021 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej "Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie" (Dz. U. poz. 236).

³⁵ 052654791-002, 024025601, 037401926, 023632941, 027919275, 020807686-002, 037164804, 025023034, 024125252.

³⁶ 020807350, 024139370, 025249314, 050302094, 023498706, 023502163, 062450943.

Zgodnie z Programem w 2020 r. i 2021 r. w gospodarstwach, w których utrzymywane są świny, powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza, przynajmniej raz w roku, kontrolę stanu zdrowia świń wraz z wywiadem lekarsko-weterynaryjnym oraz badanie kliniczne świń z pomiarem wewnętrznej ciepłoty ciała.

(akta kontroli str. 458-462)

PLW wyjaśnił, że kontrole nie zostały wykonane z powodu braków kadrowych w PIW, niewystarczającej ilości osób do pracy, a także ciągle zwiększająca się ilość bieżących obowiązków związanych ze zwalczaniem ASF po wyznaczeniu obszarów kolorowych na terenie powiatu, np. badaniem dzików upolowanych w obszarach, których było coraz więcej, przeszukiwania lasów w celu znalezienia dzików padłych. Do niewykonania kontroli przyczyniła się również pandemia SARS-CoV-2, gdzie od kwietnia 2020 r. konieczne było ograniczenie kontroli, a i rolnicy nie chcieli wpuszczać Inspektorów do gospodarstw w celu wykonania kontroli ze względu na pandemię.

(akta kontroli str. 467-468)

3. W 46 przypadkach kontroli gospodarstw trzody chlewnej, pomimo stwierdzenia w tych gospodarstwach naruszeń wymagań weterynaryjnych PLW nie wydał decyzji administracyjnych nakazujących ich usunięcie stosownie do postanowień art. 8 ust. 1 i art. 48b ust. 1 uozz.

(akta kontroli str. 236-267, 474-475)

W myśl art. 8 ust. 1 uozz powiatowy lekarz weterynarii w przypadku stwierdzenia, że przy prowadzeniu działalności nadzorowanej, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. a-n oraz p, są naruszone wymagania weterynaryjne określone dla tej działalności, w zależności od zagrożenia stwarzanego dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt, wydaje decyzję nakazującą usunięcie uchybień w określonym terminie lub nakazującą wstrzymanie działalności do czasu usunięcia uchybień, lub zakazującą umieszczania na rynku lub handlu określonymi zwierzętami będącymi przedmiotem działalności albo zakazującą produkcji, umieszczania na rynku lub handlu określonymi produktami wytwarzanymi przy prowadzeniu tej działalności.

Zgodnie z art. 48b ust. 1 uozz powiatowy lekarz weterynarii, w przypadku stwierdzenia, że posiadacz zwierząt nie stosuje się do nakazów, zakazów lub ograniczeń, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1, art. 46 ust. 3, art. 47 ust. 1 i 2, art. 48 ust. 2 i 3 oraz art. 48a ust. 3, w drodze decyzji nakazuje usunięcie stwierdzonych uchybień w określonym terminie albo nakazuje zabicie lub ubój zwierząt określonych gatunków oraz zakazuje utrzymywania w gospodarstwie zwierząt tych gatunków.

PLW wyjaśnił: *W razie stwierdzenia w trakcie kontroli nieprawidłowości w zakresie bioasekuracji, przy zrozumieniu problemu przez kontrolowany i jednoczesnej jego deklaracji usunięcia uchybień w krótkim czasie powiatowy lekarz weterynarii ograniczał się do nakazów wyrażonych w formie poleceń zapisywanych w protokole kontroli. Kontrolowanemu nakazywano usunięcie uchybień, na co on wyrażał zgodę i potwierdzał podpisem. Wykonanie poleceń naprawczych było weryfikowane przez powiatowego lekarza weterynarii bądź to w trakcie kolejnej kontroli lub na podstawie przesyłanych zdjęć obrazujących wykonanie poleceń.*

Taki sposób postępowania pozwalał na szybkie osiągnięcie poprawy stanu zabezpieczenia bioasekuracyjnego, bez biurokracji. Szybko wydawano polecenia osobom utrzymującym świny, szybko otrzymywano zwrotną informację o wykonaniu poleceń np. w formie zdjęć przesyłanych do PLW. Taki sposób postępowania wynikał z sytuacji epidemiologicznej spowodowanej przez COVID 19 oraz braki

kadrowe w inspektoracie. Nadmieniam, że w sytuacji kiedy podmiot kwestionował wydane polecenia stosowano standardowy sposób postępowania oparty na wydawaniu decyzji administracyjnej.

(akta kontroli str. 475)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Przygotowanie planu gotowości zwalczania ASF,
2. Przeprowadzanie kontroli stanu zdrowia świń we wszystkich gospodarstwach, w których przetrzymywane są świny w każdym roku obowiązywania Programu.
3. Wydawanie decyzji administracyjnych we wszystkich sprawach, w których stwierdzono naruszenie zasad bioasekuracji.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 22 marca 2022 r.

Kontroler
Jarosław Pułka
główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

Kontroler
Wiesław Kaszak
specjalista kontroli państwowej